

ti království nebeské: "Po tomto zavínšování pozval gazda všechny koledníky na přitek a gazdina je obdarovala vánocními kolači, odměnila je též makovými pukanci a jadrčkama z dýně, jablky nebo sušenými švestkami.

O tom, že Romové měli a mají v lidové kultuře – v tradici Vánoce – své místo, svědčí další vánocní zvyky Romů na severu Slovenska. Přímo pod Tatrami, v rázovité oblasti Lendaku, se ještě před několika lety udržovala tradice zvaná *džavkulina*, romský betlém.

Nebyl to obyčejný betlém, nýbrž zcela zvláštní, zbudovaný na principu loutkového divadla. Figurky vyřezávané z měkkého dřeva se chovaly náramně veselé, tady si Romové odfrkli téměř současně se svým konikem, tady romský kovář pohybuje se v rovině s kovařinou, onde zas romský muzikant – lavutaris – se svými housličkami, koflák, tkaďlec, ba i obuvník, korytář, cihlár, všichni spěchájí k Ježíškovi.

Publicisté, ba ani filologové dlouho nemohli slovo *džavkulina* objasnit, neboť ani Rusini, ani Poláci jej neznají. Jediné vysvětlení nabízi současná hovorová romština. *Džav* odpovídá českému výrazu „jdu“, „chodím“, kdežto *kulina* představuje „k místu narození“.

I tady si romských koledníků obyvatele vážili, lidé je v obci vítali, obdarovali je vánocními dobrotami, popili si, zazpívali, povyprávěli, a tak společně slavili svátky kaz-dým rokem.

Dnes jen litujeme, že v důsledku tzv. rozplytu romských rodin, jejich přemísťováním do českých zemí, byly zpřetrhány veskeré rodinné vztahy těchto nositelů starých kulturních tradic.²⁾

Poznámky:
 1) Vánoce / Karadžoňa viz Romano dzamben 1995, č. 4, s. 10–38 (autentické výpovědi 11 Romů).
 2) Autor textu Bartoloméj Daniel je promovany historik. Napsal *Džiny Romů* (PF UR, Olomouc 1994), řady studií (např. o romských řemeslech, kovářství a zvonkářství), odborných článků i veršů. Rad kreslí. V současné době pracuje v Muzeu romské kultury v Brně. Dále viz s. 227–229, 253, 265–267.